

Dosarul nr. 2ra-1424/23
2-22137907-01-2ra-13092023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – P. Harmaniuc
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Panov, A. Braga, V. Mihaila

ÎNCHEIERE

07 august 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Vasile Moldovan,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către
Vasile Moldovan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire
la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și
compensarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respins cererea de apel declarată de către Vasile Moldovan și s-a menținut hotărârea
din 14 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

a c o n s t a t a t :

La 20 septembrie 2022, Vasile Moldovan a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin care a solicitat
constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și
compensarea prejudiciului moral.

În susținerea acțiunii reclamantul Vasile Moldovan a indicat că examinarea
cauzei civile nr. 2-21131086-18-3-03092021, la acțiunea reclamantului Vasile
Moldovan către Primăria satului Baccealia, raionului Căușeni, privind controlul
legalității actelor administrative ale autorităților publice din comună, sat, oraș, a avut
loc cu încălcarea prevederilor art. 192 alin. (2) din Codul de procedură civilă, care
stipulează că cauzele privind contestarea hotărârilor autorităților publice se judecă
de urgență și în mod prioritar.

Potrivit jurisprudenței de referință degajate de Curtea Europeană a Drepturilor
Omului, rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina
circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei,
comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța cauzei
pentru reclamant (cauza Frydlander contra Franței, hotărârea Marei Camere din 27

iunie 2000), iar în cazul în care speța implică o complexitate semnificativă, urmează de menținut justul echilibru între exigențele celerității procedurilor judecătorești și principiul general al buneii administrări al justiției (cauza Boddaert contra Belgiei, din 01 octombrie 1992).

În speță, termenul de examinare a cauzei civile nr. 2-21131086-18-3-03092021, la acțiunea lui Vasile Moldovan către Primăria satului Baccealia, raionului Căușeni, nu este unul rezonabil, demonstrând un caracter excesiv, deoarece cauza menționată se află în examinare mai mult de 1 (un) an, în condițiile în care această cauza nu este una complexă, nu a fost suspendată, iar vina în tergiversarea examinării cauzei nu-i aparține reclamantului Vasile Moldovan, deoarece acesta nu a solicitat strămutarea cauzei la o altă instanță și nici nu a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate, fapt ce denotă că autoritățile competente nu au reacționat adecvat întru respectarea termenului rezonabil la examinarea cauzei civile, dând dovadă de un comportament inadecvat și cu rea-credință.

Reclamantul are vârsta de 70 de ani, este pensionar și este nevoit să bată pragurile instanțelor pentru a-și căuta dreptatea, i-a fost cauzat un anumit nivel de stres și frustrare datorită duratei excesive de examinare a cauzei civile nr. 2-21131086-18-3-03092021 pe care îl estimează la suma de 100 000 lei.

În final, înaintând prezenta acțiune reclamantul Vasile Moldovan, a solicitat să fie constatat ca fiind încălcat dreptul lui Vasile Moldovan la examinare în termen rezonabil a cauzei civile nr. 2-21131086-18-3-03092021, la acțiunea reclamantului Vasile Moldovan către Primăria satului Baccealia, raionului Căușeni, privind controlul legalității actelor administrative ale autorităților publice din comună, sat și oraș; să fie dispusă încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul său a sumei de 100 000 lei, cu titlu de compensare a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la examinarea cauzei în termen rezonabil.

Prin hotărârea din 14 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Vasile Moldovan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile nr. 2-21131086-18-3-03092021 aflată pe rolul Judecătoriei Căușeni, sediul Central, intentată la acțiunea lui Vasile Moldovan împotriva Primăriei satului Baccealia, raionul Căușeni cu privire la controlul legalității actelor administrative și compensarea prejudiciului moral estimată în sumă de 100 000 lei ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 14 decembrie 2022, Vasile Moldovan a declarat apel împotriva hotărârii din 14 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii, prin care acțiunea să fie admisă integral.

Prin decizia din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarant de Vasile Moldovan și s-a menținut hotărârea din 14 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Moldovan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și compensarea prejudiciului moral.

Pentru a decide astfel, reținând particularitățile și circumstanțele speței, instanța de apel a relevat că instanța de fond la examinarea cauzei a ținut cont de prevederile

art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului care garantează dreptul justițiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanțelor de judecată de a-și argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanțelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent și unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicții între motivare și dispozitiv, constituie o garanție pentru justițiabili, în fața eventualului arbitrar judiciar, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

Materialele cauzei atestă că la 02 septembrie 2021 Vasile Moldovan a depus la Judecătoria Căușeni, sediul Ștefan Vodă, o acțiune în contencios administrativ împotriva Primăriei satului Baccealia, raionul Căușeni privind constatarea nesoluționării de către Primăria satului Baccealia, raionul Căușeni a cererii reclamantului cu nr. 39 din 27 iulie 2021, încasarea prejudiciului moral în mărime de 200 000 lei și obligarea Primăriei satului Baccealia, raionul Căușeni de a efectua măsurări a terenului său.

Potrivit raportului Judecătoriei Căușeni, sediul Central, s-a stabilit că prin încheierea din 07 septembrie 2021, emisă de judecătorul Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă, Ion Dodon, s-au declarat, ca fiind inadmisibile, cerințele reclamantului.

La 20 septembrie 2021, Vasile Moldovan a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 07 septembrie 2021 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă.

Prin decizia din 09 decembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins recursul lui Vasile Moldovan împotriva încheierii din 07 septembrie 2021 a Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă.

La 10 ianuarie 2022, cauza civilă a fost remisă în instanța de fond la Judecătoria Căușeni, sediul Ștefan Vodă.

La 24 ianuarie 2022, s-a repartizat repetat dosarul, spre examinare judecătorului specializat în materie de contencios administrativ al Judecătoriei Căușeni, sediul Central, Victoria Railean, în legătură cu demisia judecătorului Ion Dodon. Astfel, fiind stabilită ședința de judecată pentru data de 17 februarie 2022, care a fost amânată pe motiv că Vasile Moldovan a solicitat amânarea examinării cauzei, deoarece nu are avocat.

La 15 martie 2022, cauza de contencios administrativ a fost repartizată repetat spre examinare judecătorului specializat în materie de contencios administrativ al Judecătoriei Căușeni, sediul Central, Svetlana Colun.

În perioada 26 aprilie 2022 - 10 iunie 2022 judecătorul Svetlana Colun a fost în concediu anual de odihnă. Astfel, ședința de judecată a fost stabilită pentru data de 28 septembrie 2022.

În ședința de judecată din 28 septembrie 2022, Vasile Moldovan a înaintat cerere de recuzare judecătorului Svetlana Colun, care a fost respinsă prin încheierea din 6 octombrie 2022 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central.

Ulterior, la 10 octombrie 2022, Vasile Moldovan a depus cerere de recuzare a judecătorului Svetlana Colun și a solicitat expres ca acțiunea să fie examinată de către judecătorul Ana Costiuc.

De asemenea, la 19 octombrie 2022, Vasile Moldovan a solicitat recuzarea judecătorului Ina Țîbîrnă, căreia i-a fost repartizată spre examinare, cererea de recuzare înaintată judecătorului Svetlana Colun de către Vasile Moldovan.

Prin încheierea din 02 noiembrie 2022 a Judecătorei Căușeni, sediul Central, s-a respins cererea de recuzare înaintată de către Vasile Moldovan judecătorului Svetlana Colun ca fiind neîntemeiată.

Pentru 07 noiembrie 2022 a fost stabilită ședință de examinare a cauzei, însă, Vasile Moldovan, a depus o cerere de amânare a examinării cauzei.

Analizând conținutul raportului motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil în raport cu materialele cauzei și prevederile legale anterior citate, instanța de apel a constatat că, la caz, ședințele de judecată au fost amânate exclusiv din motive întemeiate, impuse de normele de drept procedural ce reglementează dreptul la apărare, iar termenele ședințelor au fost stabilite rezonabil, în interval reduse de timp, cu respectarea echilibrului între drepturile participanților la proces și procedurile ce se impun.

Cu referire la complexitatea cauzei, instanța de apel a reținut că procesul a fost temporizat de cereri de amânare, recuzare, incidente procedurale, promovarea de către Vasile Moldovan a căilor de atac ordinare, care într-adevăr, în coroborare cu obiectul litigiului dedus judecății, a impus instanței de judecată dificultate în asigurarea celerității judecării cauzei. Prin urmare, circumstanțele enumerate sunt de natură de a răsturna argumentul lui Vasile Moldovan, care a menționat că procedura de judecată inițiată de acesta, nu reprezintă un grad sporit de complexitate.

În privința conduitei instanței de judecată, aceasta a acționat prompt, reacționând la solicitările formulate și a luat măsuri în vederea asigurării dreptului la apărare al părților, iar termenele de stabilire a ședințelor judiciare au fost proximi, fiind determinate de procedura legală în vigoare la data examinării cauzei respective și solicitările părților în proces, ce nu sunt disproporționate în raport cu drepturile procedurale ale acestora.

Drept urmare, instanța de apel a concluzionat că instanța de fond corect a stabilit netemeinicia pretenției lui Vasile Moldovan privind încălcarea dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, în condițiile în care din materialele cauzei rezultă lipsa dreptului încălcat, ceea ce nu condiționează aplicabilitatea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Totodată, pretenția lui Vasile Moldovan privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei, instanțele ierarhic inferioare au apreciat că urmează a fi respinsă ca fiind nefondată, dat fiind faptul că această pretenție este subsecventă constatării faptului încălcării dreptului examinării în termen rezonabil a hotărârii judecătorești în sensul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

La 12 septembrie 2023, Vasile Moldovan a declarat recurs împotriva deciziei din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului, Vasile Moldovan a invocat că nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece sunt arbitrare și se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

În continuare, recurentul a indicat motivele de fapt și de drept invocate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel.

Prin încheierea din 10 noiembrie 2023 a Curții Supreme de Justiție, s-a expedit Ministerului Justiției al Republicii Moldova, copia recursului declarat de Vasile Moldovan și s-a comunicat dreptul de depunere, în termen de până la o lună, a referinței, cu expunerea asupra obiecțiilor materiale și procedurale invocate în cererea de recurs (f. d. 9, vol. II).

Deși, la 30 noiembrie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a recepționat copia recursului, fapt confirmat prin avizul de recepție DS8010954450AS (f.d. 10, Vol. II), acesta nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință, prin care să-și expună opinia referitor la recursul declarat de Vasile Moldovan, împotriva deciziei din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 14 iunie 2023 și a expedit-o participanților la proces la 31 iulie 2023, fapt confirmat prin scrisoarea de expediere prin poșta electronică (f. d. 224, vol. I).

Astfel, recursul declarat la data de 12 septembrie 2023, este în termen.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursului depus de Vasile Moldovan, împotriva deciziei din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare de la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs depusă de Vasile Moldovan, este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare de la 01 septembrie 2023).

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

Din analiza recursului declarat de Vasile Moldovan rezultă că, drept temei de declararea a recursului au fost invocate prevederile art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii contestate, or, motivele invocate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căroră instanța de apel s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

De asemenea, motivele menționate în cererea de recurs sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căroră instanța de apel, s-a pronunțat corespunzător cu respectarea prevederilor legale.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea repetată a situației (redată în cererea de chemare în judecată), nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

În contextul prevederilor art. 432 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul invocării inclusiv în recurs de către recurent a temeiurilor conținute la art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs verifică sub aspectul dat temeiurile recursului.

La acest aspect, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în jurisprudența sa constantă, statuează că, dreptul de acces la instanță nu este absolut. Există limitări implicit admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs

pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45). Procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei, 09 octombrie 1991).

Din considerentele redate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Vasile Moldovan, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare prin prisma art. 433 alin. (1) lit. a), urmează a fi considerat inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 alin. (1) lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Vasile Moldovan, împotriva deciziei din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Stela Procopciuc

judecători

Ion Malanciuc

Mariana Ursachi